

**Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитеті
«Ақпараттық есептеу технологиялары институты» РМҚ
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитеті**

200__ жылғы " __ " _____
Бас директор м.а.

_____ Ғ.М. Мұтанов
2022 жылғы 25 сәуірге дейін

ПОСТДОКТОРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

Алматы қаласы, 2022 жыл

1, ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1, Осы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің Ақпараттық-есептеу технологиялары институтының (бұдан әрі - Ереже) постдокторлық зерттеулер туралы ереже (бұдан әрі - "ПНТ" деп аталады) "Білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленді. Ғылым туралы Қазақстан Республикасының Заңы.

1.2, Осы Ереже ПХТ-да постдокторлық білім алушыларды даярлау үшін жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің кәсіптік ғылыми бағдарламаларын іске асырудың міндетті талаптары мен тәртібін және постдокторлық оқуға қабылдау тәртібін айқындайды.

1.3, Осы Ереже жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар мамандарды даярлауға қатысатын барлық құрылымдық бөлімшелер үшін міндетті болып табылады.

1.4, Осы Регламентте мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

Постдокторлық зерттеулер - кешен болып табылатын жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру нысаны ғылыми тұрғыдан-докторантура алған ғалым жүзеге асыратын ғылыми-зерттеу қызметі PhD докторы немесе докторантура бағдарламасының толық курсына аяқтаған немесе оқуға түсу сәтіндегі соңғы 6 жылдан (алты жылдан) аспайтын мерзімге соған баламалы, мамандандырылған тақырып бойынша ғылыми-қолданбалы міндеттерді шешуге бағытталған.

Постдокторлық стипендиат - постдокторлық оқуға қабылданған адам.

1.5, Постдокторлық зерттеулердің мақсаты ПНТ ғылыми мектептерінің қалыптасуы мен сабақтастығын қамтамасыз ету үшін жоғары білікті ғылыми кадрлар даярлау болып табылады.

1.6, Постдокторлық бағдарлама мынадай іс-шараларды қамтиды:

- постдокторлық стипендиаттың жеке жұмыс жоспарына сәйкес ғылыми-зерттеу жұмыстары;

- аралық және қорытынды аттестаттау.

1.7, Жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің кәсіптік постдокторлық бағдарламаларын іске асыру ПХТ ғылыми зерттеулерінің бағыттарын ескере отырып жүзеге асырылады.

2, ПОСТДОКТОРЛЫҚ ОҚУҒА ҮМІТКЕРЛЕРДІҢ ҚҰЖАТТАРЫН ҚАБЫЛДАУ ТӘРТІБІ

2.1, Постдокторлық оқуға мынадай адамдар қабылданады:

- философия ғылымдарының докторы (PhD) дәрежесі немесе оған теңестірілген және постдокторлық оқуға түсу сәтінде соңғы 6 (алты) жылдан аспайтын уақыт ішінде диссертация қорғаған немесе докторантура бағдарламасының толық курсына аяқтаған үміткерлер;

- ғылыми-зерттеу қызметімен белсенді айналысатын үміткерлер.

2.2, Постдокторлық оқуға үміткерлер постдокторлық стипендиат лауазымына орналасу конкурсына қатысу үшін мынадай құжаттарды ұсынады: - жеке куәлігінің көшірмесі;

- ғылым кандидаты дипломының көшірмесі ;

- Ғылыми еңбектер тізімі;

- Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық компаниясының деректер базасынан Scopus дерекқорынан автор туралы мәліметтер және/немесе дәйексөз есебі. Автор және дәйексіз есеп туралы мәліметтер мынадай мәліметтерді қамтуы тиіс: басылымдар саны, h-индекс, дәйексіздердің жалпы (жалпы) саны;

- патенттердің, авторлық куәліктердің көшірмелері;

- өтініш берушінің ғылыми мүдделерін және постдокторлық оқуға түсу мақсаттарын жоспар-негіздеу (жеке өтініш).

3, ПОСТДОКТОРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР КОНКУРСЫН ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ МЕН ӨЛШЕМДЕРІ

3.1. Конкурсты өткізу үшін ПНТ Бас директорының немесе оның орынбасарының бұйрығымен құрамына ПНТ құрылымдық бөлімшелерінің басшылары, қызметкерлері мен жетекші ғалымдары кіретін Сараптама комиссиясы құрылады.

3.2, Сараптамалық комиссия жүргізеді мынадай критерийлер негізінде постдокторлық оқуға үміткерлерді іріктеу:

- үміткердің конкурстың формальды талаптарына сәйкестігі;
- басылым қызметі және ғылыми басылымдарды дәйектеу;
- ғылыми-зерттеу жобаларына қатысу дәрежесі;
- магистранттар мен докторанттарды ғылыми қадағалау немесе бірлесіп қадағалау саласындағы жұмыс тәжірибесі;
- кандидаттардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізудегі тәуелсіздік дәрежесі.

Іріктеу кезінде басымдылық, барлық тең нәрселер сциентометриялық көрсеткіштері жоғары (әсер ету коэффициенті, SJR, квартиль) журналдарда жарияланымдары бар үміткерлерге беріледі.

4, ПОСТДОКТОРЛЫҚ ОҚУҒА ҚАБЫЛДАУ ТӘРТІБІ

4.1, Постдокторлық оқуға қабылдау сараптама комиссиясының оң шешімі негізінде постдокторлық қабылдау жоспарында көзделген орындар санына сәйкес ПНТ Бас директорының немесе оның орынбасарының бұйрығымен жүзеге асырылады.

постдокторлық оқуға үміткерлердің жекелеген ғылыми жетістіктері конкурстың нәтижелері бойынша.

5, ПОСТДОКТОРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖҮРГІЗУ ҚАҒИДАЛАРЫ

5.1, Постдокторлық бағдарламаның стандартты ұзақтығы 3 жылды құрайды.

5.2. Постдокторлық стипендиат ғылыми қызметпен айналысады-отандық және(немесе) шетелдік ғылыми консультанттың басшылығымен ғылыми-зерттеу қызметі. Ғылыми консультанттар ПНТ Бас директорының немесе оның орынбасарының бұйрығымен ПНТ академиялық кеңесінің өтініші бойынша оқуға қабылданған күннен бастап бір ай ішінде бекітіледі.

5.3. Ғылыми консультанттың ғылыми дәрежесі немесе ғылыми зерттеулердің осы саласында ғылыми зерттеулермен белсенді айналысатын доцент (доцент)/профессор ғылыми атағы, ғылыми және педагогикалық жұмыс өтілі 7 жылдан кем емес, соңғы 5 жылда Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық компаниясының дерекқорында нөлдік әсер ету факторы бар журналдарда және (немесе) Scopusile performile дерекқорында кемінде 3 жарияланым болуы тиіс. 30-дан кем емес, ал Hirsch индексі 5-тен кем емес.

5.4, Ғылыми консультант жеке жоспарды әзірлеуге және бекітуге қатысады постдокторлық жұмыс, жетекшілік етеді оның ғылыми-зерттеу жұмыстары.

5.5 Постдокторлық зерттеулер кезеңі ғылыми және педагогикалық жұмыстың ұзақтығына қарай есептеледі.

5.6. Постдокторлық бағдарламаны аяқтаудың негізгі өлшемі қорытынды аттестаттау талаптарына сәйкес ғылыми жарияланымдардың болуы болып табылады.

5.7, Жетекші ғылыми орталықтарда ғылыми зерттеулер жүргізу үшін постдокторлық білім алушылар постдокторлық оқу кезеңінде шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтуге құқылы.

5.8, Постдокторлық білім алушылар жыл бойы кемінде 2 (екі) халықаралық конференцияға қатысуға міндетті.

6, ПОСТДОКТОРЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ШАРТТАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

6.1, Постдокторлық оқуға қабылданған үміткер постдокторлық білім алушы мәртебесін алады.

6.2, Постдокторлық стипендиат педагогикалық қызметпен айналысуға тиіс. Постдокторанттың оқу жүктемесі 5 ЭКТО-дан аспайтын бір пәнді (әдетте магистратураның немесе докторантураның оқу бағдарламасының пәні) және дипломдық диссертацияларды, магистратура мен докторлық диссертацияларды қадағалауды қамтиды.

6.3, Постдокторлық стипендиаттарға "Жас ғалым" жобасы бойынша жас ғалымдардың зерттеулерін гранттық қаржыландыру есебінен белгіленген тәртіпке сәйкес ай сайынғы стипендия беріледі.

6.4, Постдокторлық білім алушылар белгіленген тәртіпке сәйкес материалдық базаны, ПХТ ақпараттық қорын пайдалануға құқылы.

6.5, Постдокторлық білім алушы гранттық және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру конкурстарына, қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкес ғылыми зерттеулер жүргізуге арналған экономикалық келісімшарттарға қатысуға құқылы.

6.6, Постдокторлық стипендиаттарға жыл сайынғы демалыс күнтізбелік 30 (отыз) күнтізбелік күн беріледі.

6.7, Постдокторлық қызметті ұйымдастыру жауапкершілігі ғылыми консультантқа және ПХТ бас директорына жүктеледі.

6.8, Постдокторлық оқуды ойдағыдай аяқтаған адамдар бұрынғы лауазымына қайта оралуға құқылы.

6.9, Постдокторлық білім алушыларды даярлауды жүзеге асыратын ПХТ құрылымдық бөлімшелерінде жоғары сциентометриялық көрсеткіштері бар ғалымдардың болуымен, ғылыми жобаларды республикалық және халықаралық деңгейлерде іске асырумен, сондай-ақ жетекші шетелдік жоғары оқу орындарымен, аккредиттелген ғылыми орталықтармен ғылыми қатынастармен расталған ғылыми мектептер, жоғары ғылыми әлеует құрылуға және жетекші шетелдік мамандарды ғылыми ынтымақтастық пен басқаруға тарту қажет.

6.10, Постдокторлық зерттеулер әлемдік ақпараттық ресурстарға, кітапханалар коллекцияларына, деректер базасына, компьютерлік технологияларға және т.б. еркін қол жеткізуді қамтамасыз етуі тиіс.

6.11, Постдокторлық зерттеу бағдарламасы:

- Іске қосу қаржыландырылатын іргелі, қолданбалы және басқа да мемлекеттік бюджеттік және шарттық жобалар, зерттеулердің бастамашыл бағыттары шеңберінде;
- өзекті, ғылыми жаңалық пен практикалық маңызы бар;
- отандық және шетелдік ғылым мен практиканың қазіргі заманғы теориялық, әдіснамалық және технологиялық жетістіктеріне негізделеді;
- жаңа технологияларды қолдана отырып, ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістерін қолдану.

6.12. ПХТ құрылымдық бөлімшелері постдокторлық стипендиаттар жүргізген ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін ғылыми қоғамдастыққа және салалық өкілдерге (қажет болған жағдайда) таныстыруды көздейтін тұрақты жұмыс істейтін ғылыми-практикалық семинарлардың бағдарламаларын іске асыруы тиіс.

7, ПОСТДОКТОРЛЫҚ СТИПЕНДИАТТАРДЫҢ ЖЕКЕ ЖҰМЫС ЖОСПАРЛАРЫН БЕКІТУ

7.1, Постдокторлық стипендиаттар оқуға қабылданған күннен бастап 1 (бір) ай ішінде постдокторлық жұмыстың жеке жоспарын (бұдан әрі – IPRP деп аталатын) әзірлейді, ол мынадай бөлімдерді қамтиды:

- ғылыми-зерттеу/эксперименттік-зерттеу жұмыстарының жеке жоспары;

Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық компаниясының мәліметтер базасына сәйкес нөлдік емес әсер ету факторы бар және Scopus дерекқорында индекстелген халықаралық ғылыми журналдардағы ғылыми жарияланымдар жоспары;

- шетелдік ыссапарлар жоспары (конференцияларға қатысу).

7.2, ОЖБ-ға ғылыми консультант қол қояды.

7.3, ОЖБ үшін негіз болады постдокторлық бағдарлама үшін. Қажет болған жағдайда ОЖБ жыл сайын жаңартылып отыруы мүмкін.

7.4, Постдокторлық жұмыстың жеке жоспары постдокторлық бағдарламаны игерудің жылдар бойынша бөлінген барлық кезеңіне жасалады. Жұмыс жоспарында ғылыми зерттеулердің тақырыбы, зерттеулердің бағыты, есеп беру мерзімі мен нысаны көрсетіледі. Постдокторанттың ғылыми басылымдарының жоспарында жарияланымның болжамды тақырыптары, еңбектерін жариялау жоспарланып отырған ғылыми журналдардың атаулары, сондай-ақ басылымдар бойынша жұмыс мерзімдері қамтылуға тиіс.

7.5 Постдокторлық білім алушылардың жеке жұмыс жоспарлары ПХТ академиялық кеңесінің шешімімен бекітіледі.

7.6, Постдокторлық стипендиаттардың ғылыми қызметіне бақылауды ұйымдастыру мақсатында постдоктордың жеке жұмыс жоспарының бір данасы БК-дағы постдоктордың жеке ісінде сақталады.

7.7, Постдокторлық білім алушылар, ғылыми консультанттар және кафедра басшылары постдокторлық зерттеулердің жеке жұмыс жоспарларының уақтылы жасалуына, бекітілуіне және толық орындалуына жауапты болады.

8, ПОСТДОКТОРЛЫҚ СТИПЕНДИАТТАРДЫ АРАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

8.1, Постдокторлық зерттеу жұмыстарының нәтижелерін бағалау үшін бақылау аралық және қорытынды аттестаттау түрінде жүзеге асырылады.

8.2, Аралық аттестаттау нәтижелері бойынша одан әрі жалғастыру туралы шешім қабылданады немесе Үзілді постдокторлық зерттеулер.

8.3, Постдокторлық стипендиаттарды зерттеу нәтижелерін аралық аттестаттау жыл сайын ПХТ Академиялық кеңесінің отырыстарында жүргізіледі және постдокторант бірінші жылдың қорытындылары бойынша кемінде 1 (бір) бапты дайындаған жағдайда жүргізіледі. 1 (бір) бап екінші жылдың және 1 (бір) баптың қорытындысы бойынша нөлдік емес әсер ету коэффициенті бар журналдарда үшінші жылдың қорытындылары бойынша. Егер мақала жарияланған журнал Scopus және Web of Science дерекқорларының 1-квартіліне (Q1) кірсе, онда бір мақала екі болып есептеледі. Постдокторлық кезеңде Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитетінің Қолданбалы зерттеулер институтының тиістілігін көрсету міндетті болып табылады.

8.4, Постдокторлық стипендиаттар БК-ға институттың Бас директоры немесе Бас директордың ғылым жөніндегі орынбасары растаған жүргізілген зерттеулер туралы жылдық есептің бір данасын ұсынады.

8.5, Постдокторлық білім алушыларды қорытынды аттестаттау академиялық кеңестердің отырысында постдокторлық оқуға қабылданған күннен бастап үшінші жыл аяқталғаннан кейін жүргізіледі және ғылыми көпшілік алдында таныстыруды қамтиды. Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық компаниясының (Web of Science Core Collection) деректер базасына сәйкес нөлдік емес әсер ету коэффициенті бар және Scopus дерекқорында индекстелген халықаралық ғылыми журналдарда ғылыми жарияланымдар туралы есепті ұсыну және есеп беру.

8.6, Постдокторлық стипендиаттар:

- Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық компаниясының деректері негізінде нөлдік емес әсер ету коэффициенті бар журналдарда кемінде 3 (үш) жарияланым және Web of Science and Scopus дерекқорларында кемінде үшінші квартал (Q3) индекстелген жарияланым. Егер 8.3-тармақтың шарттары сақталса, жарияланымдар саны көрсетілген минимумнан төмен болуы мүмкін. осы Ереженің ережелері бекітілсін.

8.7, Постдокторлық стипендиаттарды көпшілік алдында таныстыру ғылыми талқылау сипатында болуы және жоғары талаптар, тұтастық және ғылыми этиканы сақтау жағдайында өткізілуі тиіс, бұл ретте ғылыми-практикалық сипаттағы нәтижелердің, қорытындылар мен ұсынымдардың жаңалығы, негізділігі мұқият талдауға ұшырауы тиіс. ПХТ академиялық кеңесінің мүшелері постдокторлық стипендиаттар ұсынған ғылыми баяндама сараптамасының сапасы мен объективтілігіне, қабылданған шешімдердің

негізділігіне жауап береді және постдокторлық стипендиаттар орындаған ғылыми жұмыстардың оның негізінде постдокторлық стипендиат аттестаттауға болатын критерийлерге сәйкестігін анықтауда талап етудің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге шақырылады. ПХТ Академиялық кеңесі ашық дауыс беру арқылы постдокторлық стипендиатты қорытынды аттестаттау туралы екі шешімнің бірін қабылдайды:

- certify;
- Куәландыруға жатпайды.

8.8, Постдокторлық стипендиаттарды қорытынды аттестаттау нәтижелері әрбір постдокторлық стипендиат үшін жеке толтырылуға тиіс белгіленген нысандағы хаттамада құжатталуы тиіс. Хаттаманың барлық бланкілері нөмірленген болуы тиіс. Хаттаманы Академиялық кеңес отырысының хатшысы толтырады және отырысқа қатысқан Академиялық кеңестің төрағасы мен мүшелері қол қояды. Отырыс аяқталғаннан кейін барлық минуттар БК-ға беріледі.

8.9, Постдокторлық стипендиаттарды қорытынды аттестаттауды жалпы ұйымдастыруды және бақылауды кафедра бастықтары, ғылыми консультанттар, сондай-ақ ПХТ бас директоры жүзеге асырады.

9, ПОСТДОКТОРЛЫҚ СТИПЕНДИАТТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1, ПХТ-ның постдокторлық білім алушыларының «Білім туралы», «Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңында, ПХТ Жарғысында және ішкі еңбек қағидаларында айқындалатын құқықтары мен міндеттері болады.

9.2, Постдокторлық стипендиаттар жеке жұмыс жоспарында көзделген жұмыстардың барлық түрлерін уақтылы және сапалы орындауға міндетті.

9.3, Постдокторлық стипендиаттар:

- жеке жоспарларда көзделген жұмыстың әрбір кезеңінің соңында барлық қажетті жазбаша материалдарды уақтылы ұсыну;

- есеп берудің белгіленген мерзімдерін сақтау (жүргізілген ғылыми-зерттеу/тәжірибелік-зерттеу жұмыстары бойынша, тағылымдамадан өткен жағдайда шетелдік тағылымдамадан өту туралы және т.б.);

- тегінің, тұрғылықты мекенжайының және байланыс деректері өзгергені туралы ПХТ персоналды басқару бөліміне уақтылы хабарлау;

- белгіленген мерзімде қорытынды аттестаттаудан өту;

- постдокторлық зерттеулерді аяқтағаннан кейін ПХТ-да немесе тапсырманы орындау орнында кемінде 3 (үш) жыл жұмыс істейді және (немесе) кемінде 3 (үш) жыл бойы ғылыми басылымдарда ПХТ-ға тиесілігі ретінде көрсетеді.

9.4, Постдокторлық бағдарламаларды іске асыру процесінде туындайтын барлық даулы мәселелер Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен шешіледі.

10, ПОСТДОКТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАНЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ТӘРТІБІ ТУРАЛЫ

10.1, Постдокторлық бағдарламаларды іске асыру саласындағы іс-шаралар "Жас ғалым" жобасы шеңберінде жас ғалымдардың зерттеулерін гранттық қаржыландыру есебінен, сондай-ақ ғылыми-зерттеу бағдарламалары мен гранттар (R> D) шеңберінде қаржыландырылады.

10.2, Постдокторлық бағдарламалар ұзақ мерзімді (қорытынды аттестаттау нәтижелеріне сәйкес Сараптама комиссиясының ұсынымы бойынша 5 жылға дейін ұзарту мүмкіндігімен 3 жыл) болжанады және гранттық қаржыландыру бойынша одан әрі конкурстар өткізу арқылы жүзеге асырылады.

10.3, R> D қаражаты:

- ақпарат көздерімен қамтамасыз ету, жабдықтарды пайдалану және т.б.;

- әлемнің жетекші ғылыми орталықтары мен шетелдегі ғылыми ұйымдарға іссапар шығыстарын жабуға, консультациялар мен бірлескен ғылыми зерттеулер жүргізуге.